

До 70-річчя академіка НАН та АПН України В.В. Скопенка

18 грудня виповнилося 70 років видатному вченому в галузі координаційної хімії, хімії високотемпературних оксидних матеріалів доктору хімічних наук, професору, академіку НАН та АПН України Віктору Васильовичу Скопенку.

У 1953 році Віктор Скопенко вступив на перший курс хімічного факультету Київського державного університету ім. Т.Г. Шевченка. З цього часу вся його подальша учбова, наукова і громадська діяльність пов'язана з університетом. З перших днів навчання він обрав девізом слова тодішнього ректора професора О.З. Голика: "Ви будете не лише нашими учнями, але й помічниками в науково-дослідній роботі. В чисельних студентських гуртках ви будете займатися вирішенням складних наукових проблем з питань фізики, хімії, біології, геології та інших наук."

Академік В.В.Скопенко створив всесвітньо відому наукову школу дослідників у галузі координаційної хімії. Під його керівництвом підготовлено і захищено 11 докторських і 38 кандидатських дисертацій.

У 1972 році В.В. Скопенку присвоєно вчене звання професора за спеціальністю "неорганічна хімія". На той час під керівництвом молодого доктора вже було захищено чотири кандидатські дисертації, почала формуватися наукова школа Віктора Скопенка.

У 1974 році на кафедрі неорганічної хімії В.В. Скопенком із співробітниками започаткова-

но новий науковий напрям — координаційна хімія поверхні. Цей напрям став піонерським в питанні одержання нових каталізаторів та пояснення механізмів їх дії, концентрування та розділення катіонів металів, аналітичного визначення мікрокількостей хімічних елементів та сполук. Спочатку було отримано низку нових цікавих адсорбентів для вилучення металів з розчинів, одержано металокомплекси на їх основі, а згодом розроблено нові методи синтезу іммобілізованих координаційних сполук на поверхні високодисперсних форм силіцій діоксиду. Для синтезу нових металовмісних силікоксидів науковою групою В.В. Скопенка було запропоновано використовувати реакції йонного обміну як у водних, так і у неводних розчинах, а також здійснено реакції молекулярного нашарування з органічних розчинників. Вивчено вплив розчинників на перебіг реакцій та будову комплексів на поверхні. Розроблені методи йонного обміну та молекулярного нашарування виявилися перспективними для одержання нових специфічних каталізаторів.

З 1975 року В.В. Скопенко обіймає посаду проректора Київського державного університету, а через два роки його обирають завідувачем кафедри неорганічної хімії. Під його керівництвом на кафедрі проводяться фундаментальні дослідження в галузі твердофазного синтезу і синтезу з розплавлених солей різноманітних функціональних матеріалів на основі фосфатів, оксидів і сульфідів одно- та полівалентних металів. Сполуки вказаного класу у вигляді монокристалів, а також спеціального скла та кераміки інтенсивно використовуються у світовій практиці як лазерні, сегнетоелектричні, а також матеріали з суперйонною провідністю.

Систематична і плідна дослідницька робота професора В.В. Скопенка приносить йому чергове визнання: у 1978 році його обрано членом-кореспондентом АН УРСР.

Майже десятилітній досвід роботи на посаді першого проректора, обізнаність з усіма університетськими проблемами, бездоганна репутація та авторитет серед співробітників, визнання в академічних колах країни та далеко за її межами сприяли обранню В.В. Скопенка у січні 1985 року ректором Київського державного університету, на

цій посаді він і нині плідно працює.

Повсякденна наполеглива робота на посаді ректора не завадила науково-педагогічній праці В.В. Скопенка. Він продовжує читати спеціальні й нормативні курси, керувати науковою роботою студентів, аспірантів, наукових співробітників та докторантів кафедри неорганічної хімії. Нові досягнення у галузі хімії координаційних сполук, подальші поглиблені дослідження реакцій комплексоутворення у водному, неводному середовищах і на поверхні твердого тіла, які носять не лише фундаментальний характер, але й мають велике практичне значення для розвитку провідних галузей хімічної промисловості та виробництва медичних протиракових препаратів, були гідно оцінені науковою громадськістю. У 1988 році В.В. Скопенко обраний дійсним членом АН УРСР.

В.В.Скопенко — автор понад 400 друкованих праць, 60 авторських свідоцтв, в тому числі 15 монографій та підручників. Серед них широко відомі монографії: "Основи координаційної хімії" (1977), "Chemie der Pseudohalogenide" (1979), "Chemistry of Pseudohalides" (1986), "Светочувствительные диазонафтолы" (1988), "Прямой синтез координационных соединений" (1997), "Координаційна хімія" (2004) та інші.

Інтенсивну та плідну наукову роботу В.В. Скопенко успішно поєднує з величезною науково-організаційною, педагогічною, адміністративною та громадською діяльністю завдяки виключно чіткій організованості, високій вимогливості до себе й інших, відповідальності за розвиток науки і освіти в Україні, глибоким і різноманітним знанням. Він продемонстрував найкращі якості і в адміністративно-господарській діяльності. Величезний прогрес в області наукової роботи, учбово-виховного процесу та розбудови університету здійснено під його керівництвом та за безпосередньою активною участю.

Самодисципліна та вимогливість до себе і своїх підлеглих дозволяють В.В. Скопенку на всіх адміністративних посадах швидко впорядковувати всі справи та налагоджувати чітку роботу підрозділів. Показовою в цьому плані є його робота на посаді Голови Вищої атестаційної комісії України з 1998 до 2003 року, результатом якої стало створення чіткої системи атестації наукових кадрів в Україні.

Наукову та громадську діяльність академіка В.В. Скопенка відзначено високими державними нагородами — йому було присвоєно звання Героя України (1999), він — кавалер ордена "За заслуги" 3-х ступенів, Ордена Князя Ярослава Мудрого (2004), лауреат премії ім. Л.В. Писаржевського (1989), Державних премій України в галузі науки і техніки (1990, 1995), премії ім. В.І. Вернадського (2000). З 1991 року він — заслужений діяч науки і техніки, а з 1992 — академік Академії педагогічних наук України. В.В. Скопенко є почесним доктором Братиславського, Ягеллонського університетів, Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, Національного університету Узбекистану ім. Мірзо Улугбека, Цзілінського університету (Китай), Ростовського державного університету, Південно-західного університету ім. Неофіта Рильського (Болгарія) та інших. В.В. Скопенко — почесний громадянин міста Києва та міста Сандомир (Польща).

Для багатьох поколінь хіміків В.В. Скопенко є взірцем вимогливого вчителя, наукового керівника, досвідченого адміністратора.

Студенти, аспіранти, викладачі, наукові співробітники та наукова громадськість щиро вітають Віктора Васильовича зі славним ювілеєм, бажають йому міцного здоров'я, творчого довголіття, щастя, нових успіхів і звершень, здійснення всіх його задумів та бажань.